

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ХАРКІВСЬКА НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
МІСЬКОГО ГОСПОДАРСТВА ІМЕНІ О. М. БЕКЕТОВА

БЕСАРАБ ДЕНИС АНДРІЙОВИЧ

УДК 338.34:658.14

ФОРМУВАННЯ СИСТЕМИ ВАРТІСНО-ОРІЄНТОВАНОГО
УПРАВЛІННЯ МАТЕРІАЛЬНИМИ ЗАПАСАМИ
ПІДПРИЄМСТВ БУДІВЕЛЬНОЇ ГАЛУЗІ

08.00.04 – економіка та управління підприємствами
(за видами економічної діяльності)

АВТОРЕФЕРАТ

дисертації на здобуття наукового ступеня
кандидата економічних наук

Харків – 2015

Дисертацією є рукопис.

Робота виконана в Харківському національному університеті радіоелектроніки Міністерства освіти і науки України.

Науковий керівник: доктор технічних наук, професор
Тімофєєв Володимир Олександрович,
Харківський національний університет
радіоелектроніки Міністерства освіти і науки України,
завідувач кафедри Економічної кібернетики

Офіційні опоненти: доктор економічних наук, професор
Чебанова Наталія Володимирівна,
Українська державна академія залізничного транспорту,
завідувач кафедри обліку і аудиту;

кандидат економічних наук, доцент
Фісуненко Павло Анатолійович,
ДВНЗ «Придніпровська державна академія будівництва
та архітектури»,
доцент кафедри міжнародної економіки.

Захист відбудеться «06» березня 2015 р. о «13» годині на засіданні спеціалізованої вченої ради Д 64.089.01 Харківському національному університеті міського господарства ім. О. М. Бекетова за адресою: м. Харків, вул. Революції, 12, у залі засідання Вченої ради (конференц-зал № 1).

З дисертацією можна ознайомитися в бібліотеці Харківському національному університеті міського господарства ім. О. М. Бекетова за адресою: м. Харків, вул. Революції, 12.

Автореферат розісланий «04» лютого 2015 р.

Вчений секретар
спеціалізованої вченої ради

М.В. Кадничанський

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА РОБОТИ

Актуальність теми. Одним із основних макроекономічних показників соціально-економічного розвитку будь-якої держави є обсяг виконаних будівельних робіт. Будівництво є ключовою сферою національної економіки, результати діяльності якої мають не тільки важливе економічне значення, але і соціальне. Особливість ролі галузі полягає у створенні умов для розвитку інших галузей економіки країни. Стан будівництва протягом останніх років характеризується наступними важливими тенденціями: частка збиткових підприємств галузі поступово збільшується з 2007 р. та за 1 квартал 2014 р. становить 52,5% від загальної кількості (7 місце за збитковістю серед інших галузей); кількість об'єктів незавершеного будівництва зменшується протягом семи останніх років та на початок 2013 р. становить 3731 одиниці; обсяг будівництва за 2013 р. зменшився на 5% порівняно з попереднім; індекс цін на будівельно-монтажні роботи за 2013 р. підвищився на 5,6% у порівнянні з 2012 р., в той час як ціни на силікатну цеглу (основний вид матеріалу, необхідний для будівництва) зросли на 6,7% за той же час; середньомісячна заробітна плата робітників галузі протягом п'яти останніх років є нижчою за середню в Україні та за 2013 р. становить 2702 грн. (або 82,7% від середньої зарплати в країні). Стан забезпеченості житлом, не зважаючи на його постійне зростання з 2000 р., залишається на низькому рівні – 23,8 м² на одного мешканця на початок 2014 р. За обсягами введеного житла Україна серед країн СНД протягом останніх 14 років займає 5-6 місце. Будівництво характеризується високою матеріалоемністю та довготривалим виробничим циклом, наявністю нерівномірності споживання матеріальних ресурсів за календарними періодами року, що підсилює ризик зростання цін та обумовлює актуальність визначення оптимального розміру виробничих запасів. Від ефективного управління запасами залежить конкурентоздатність, фінансовий стан, фінансові результати підприємства. Занижені запаси призводять до збитків, пов'язаних з простоями, втратою прибутку та частини потенційних покупців, зайво накопичені запаси відволікають оборотний капітал, зменшуючи можливість його альтернативного вкладення, обумовлюють додаткові витрати підприємства на утримання таких надлишків. Процес управління матеріальними запасами являє собою складову частину загальної системи управління компанією. Традиційні підходи до оптимізації матеріальних запасів із використанням таких показників як обсяг та оборотність не можуть існувати без ув'язки із загальною системою забезпечення та підвищення результативності діяльності підприємства. Найбільш ефективною системою, на сьогоднішній день, що охоплює всі аспекти діяльності підприємства, із використанням результуючого показника вартості є концепція вартісно-орієнтованого управління. Посилення процесів глобалізації економіки,

конкуренції з боку міжнародних суб'єктів господарювання обумовлює необхідність використання світового досвіду та сучасних технологій щодо оцінки та управління підприємствами, визначення факторів, що впливають на вартість підприємства, використання їх з метою підвищення конкурентоздатності вітчизняного бізнесу. Одним із таких факторів, що суттєво впливає на вартість будівельного підприємства, зважаючи на високу матеріалоємність продукції, є вартість матеріальних запасів підприємства.

Окремі аспекти щодо вартісно-орієнтованого управління матеріальними запасами та вартістю підприємств розглядають закордонні та вітчизняні науковці в межах дослідження проблематики: управління запасами та оптимізації їх розміру Б. Анікін, Є. Овідій, Л. Лозовський, Р. Акофф, Д. Хедлі, Т. Уайтін, Д. Бауерсокс, Д. Клосс, Я. Монден, Р. Шонбергер, Дж. Шрайбфедер; вартісно-орієнтованого управління підприємствами – Ф. Модільяні, М. Міллер, А. Раппапорт, Дж. Стерн, Дж. Стюарт, С. Мордашов, К. Уолш, С. Майерс, Р. Мертон, А. Дамодаран, Т. Коупленд, Т. Коллер, Дж. Мурын, Л. Тригеоргіс, Ф. Блек, М. Скоулз, Р. Брейлі, П. Бойль, Д. Волков, Н. Пирогов, Ю. Козир; інвестиційної діяльності у будівництві та основних напрямків її удосконалення – А. Ачкасов, Г. Ковалевський, А. Крушевський, І. Писаревський, В. Торкатюк, О. Тищенко, С. Ушацький, Л. Шутенко, Н. Чебанова, П. Фісуненко; вдосконалення механізмів корпоративного управління – Т. Момот, Г. Назарова, О. Поважний та інші.

У наукових працях учених обґрунтовано фундаментальні аспекти управління кількістю запасів з використанням логістичних методів, їх оборотністю, що дозволяє ефективно управляти окремим видом або комплексом матеріальних запасів з урахуванням впливу такого управління на прибуток підприємства. Аргументовано також аспекти вартісно-орієнтованого управління будівельними підприємствами в цілому залежно від зовнішніх та внутрішніх факторів діяльності. Проте недостатньо уваги приділяється проблемам формування матеріальних запасів із оптимальною вартістю у взаємозв'язку з їх впливом на вартість підприємства, таким чином упускаючи можливість керувати результуючим показником діяльності підприємства – вартістю. На формуванні комплексної системи управління матеріальними запасами з метою підвищення вартості будівельного підприємства як на теоретичному, так і на практичному рівні зроблено акцент у дисертаційній роботі. Недостатня наукова розробленість вищезазначених проблем і необхідність подальшого їх вивчення свідчить про актуальність дисертаційної роботи. Крім того, у більшості вітчизняних наукових досліджень відсутній системний підхід до визначення та оцінки оптимальної вартості матеріальних запасів підприємств будівельної галузі.

Значення й актуальність дослідження вказаних питань для вітчизняних товариств будівельної галузі зумовили вибір теми й визначення мети дисертаційної роботи.

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами. Дисертаційна робота є ініціативною й одночасно складовою частиною науково-дослідних робіт Харківського національного університету радіоелектроніки в межах державної бюджетної тематики: «Еволюційні гібридні системи обчислювального інтелекту зі змінною структурою для інтелектуального аналізу даних», розділ – «Розробка еволюційних систем реального часу для прийняття рішень за умов невизначеності» (2010-2012 рр., номер державної реєстрації 0110U000458) – автором дисертації удосконалено формулу Вільсона для управління запасами будівельного підприємства шляхом введення коефіцієнту сезонності, що враховує коливання попиту та надходження грошових потоків; «Нейро-фаззі системи для поточної кластеризації та класифікації послідовностей даних за умов викривленості відсутніми та аномальними спостереженнями» (2013 р., номер державної реєстрації 0113U000357) – автором дисертації запропоновано методичний підхід до управління матеріальними запасами будівельного підприємства за вартісно-орієнтованою моделлю.

Результати дисертаційної роботи використані в роботі публічного акціонерного товариства «Трест Житлобуд-1» за договором на проведення наукового дослідження на замовлення за темою «Формування системи управління матеріальними запасами підприємства з метою підвищення його вартості: імплементація сучасних фінансових та логістичних інструментів», у ході якої проаналізовано діяльність АТ «Трест Житлобуд-1»; визначено основні проблеми щодо управління запасами будівельних матеріалів; проаналізовано структуру собівартості об'єктів будівництва в частині матеріальних витрат та склад запасів підприємства; запропоновано інтегрований критерій їх класифікації з метою прийняття ефективних управлінських рішень; рекомендовано методичний підхід до управління матеріальними запасами за вартісно-орієнтованою моделлю; розроблена система заходів щодо визначення впливу ефективності управління матеріальними запасами на вартість підприємства шляхом розрахунку коефіцієнта еластичності вартості підприємства від додаткових витрат на зберігання надлишків будівельних запасів (договір №380-13).

Мета і завдання дослідження. Метою дисертаційної роботи є вдосконалення теоретико-методичних положень та обґрунтування практичних рекомендацій щодо вартісно-орієнтованого управління матеріальними запасами будівельного підприємства з метою підвищення його вартості.

Досягнення поставленої мети зумовило вирішення таких завдань:

- систематизувати етапи та змістовні елементи еволюції концепції вартісно-орієнтованого управління;
- проаналізувати існуючі методологічні підходи управління запасами, виявити переваги, недоліки кожного з них та оптимальну сферу застосування;

- запропонувати критерій для систематизації виробничих запасів з метою управління будівельним підприємством;
- проаналізувати наявні теоретико-методичні підходи до оцінки вартості підприємств та чинники, що впливають на неї;
- дослідити особливості та сучасні тенденції розвитку будівельної галузі України на макро- та мікрорівні, з'ясувати основні проблеми нормативно-правового регулювання;
- розробити методичний підхід до управління матеріальними запасами за вартісно-орієнтованою моделлю;
- дослідити вплив оптимізації матеріальних запасів на загальну вартість підприємства.

Об'єкт дослідження – процес вартісно-орієнтованого управління матеріальними запасами будівельного підприємства.

Предметом дослідження є сукупність теоретичних, методичних і практичних інструментів вартісно-орієнтованого управління матеріальними запасами будівельного підприємства.

Методи дослідження. Теоретичною і методологічною основою дисертації є загальнонаукові принципи і методи проведення комплексних досліджень, сучасні економічні теорії. Правове поле дисертаційного дослідження становили закони України, постанови, рішення уряду з найважливіших питань організації і регулювання господарської діяльності акціонерних товариств. При постановці проблеми та вивченні існуючих підходів до її вирішення було використано методологічні матеріали, наукову, економічну й довідкову літературу, роботи провідних вітчизняних і зарубіжних економістів, періодичні економічні та фінансові видання України і країн СНД, статистичні та фінансові звітні дані акціонерних товариств будівельної галузі України.

Для досягнення поставленої в роботі мети використовувалися такі методи дослідження: *теоретичне узагальнення* – для вивчення і систематизації теоретичних підходів до вартісно-орієнтованого управління підприємствами; *аналізу та синтезу* – для визначення складових вартості підприємства; *класифікації* – для вивчення й узагальнення теоретико-методичних підходів вартісно-орієнтованого управління підприємствами, управління запасами; *статистичного й техніко-економічного аналізу* – для дослідження тенденцій розвитку будівельної галузі, стану матеріальних запасів, фінансово-економічних результатів господарської діяльності будівельних акціонерних товариств; *графічний* – для наочного відображення динаміки результативності функціонування акціонерних товариств будівельної галузі, динаміки матеріальних запасів і витрат підприємства, схематичного подання теоретичного матеріалу дисертаційного дослідження; *порівняльного аналізу* – для зіставлення методологічних підходів до оцінки вартості підприємств, методів управління матеріальними запасами; *експертної оцінки* – для

оцінки впливу специфічних ризиків підприємства на величину ставки дисконтування грошових потоків; *структурно-логічного аналізу* – для визначення етапів вартісно-орієнтованого управління матеріальними запасами підприємства.

Інформаційною базою дослідження є законодавчі й нормативні документи, праці українських і зарубіжних учених, матеріали періодичних видань та науково-практичних конференцій, дані ресурсів мережі Інтернет, статистичні дані Державного комітету статистики України, фінансова звітність акціонерних товариств будівельної галузі.

Наукова новизна одержаних результатів полягає в розробці теоретико-методичних засад і практичних рекомендацій із формування комплексного підходу щодо вартісно-орієнтованого управління матеріальними запасами будівельного підприємства з метою підвищення його вартості.

Наукову новизну дисертації визначають такі положення:

уперше:

- розроблено методичний підхід до управління матеріальними запасами підприємства за вартісно-орієнтованою моделлю, реалізація якого передбачає здійснення чотирьох послідовних етапів в межах двох змістових складових – фінансової та логістичної, кожна з яких характеризується окремими показниками: перша – нормативними розмірами виробничих запасів та оптимальним розміром матеріального потоку підприємства, друга – оптимальним розміром замовлення матеріальних ресурсів та оптимальною величиною виробничих запасів на складі підприємства шляхом використання модифікованої формули Вільсона;

удосконалено:

- класифікацію матеріальних запасів будівельного підприємства на підставі запропонованого інтегрованого критерію суттєвості виробничих запасів, що визначається за двома складовими: питомою вагою витрат конкретного запасу в обсязі матеріальних витрат підприємства на створення активу, для виробництва якого він призначений; характером коефіцієнту залежності між обсягом запасів обраного активу та обсягом продукції, що може бути виготовлена із нього, та використовуються з метою управління будівельним підприємством;

- формулу Вільсона шляхом введення коефіцієнту сезонності, що враховує велику тривалість операційного циклу, а відповідно і ризик інфляції цін на будівельні матеріали, сезонні коливання у виробництві, отриманні доходів і використанні матеріальних ресурсів.

дістали подальшого розвитку:

- порядок здійснення вартісно-орієнтованого управління матеріальними запасами у будівельній галузі на основі застосування методичного підходу шляхом встановлення послідовності етапів із визначення нормативного розміру виробничих запасів, оптимального розміру матеріального потоку підприємства, оптимального розміру замовлення матеріальних ресурсів та величини виробничих запасів на

складі за допомогою використання модифікованої формули Вільсона, а також встановлення співвідношення між вартістю будівельного підприємства та витратами на зберігання надлишків матеріальних запасів, що дозволяє впливати на збільшення вартості компанії;

- науково-теоретичні підходи до визначення оптимального розміру замовлення матеріальних цінностей в умовах сезонних коливань потреб та можливостей будівельного підприємства, де запропоновано шляхом використання прогнозу надходження та видатків грошових коштів на підставі існуючої інформації щодо графіків реалізації та кошторисної собівартості об'єктів будівництва визначати можливий матеріальний потік підприємства в межах операційного циклу, а відповідно до його впливу і оптимальний розмір замовлення матеріальних ресурсів.

Практичне значення результатів дисертаційного дослідження.

Теоретичні висновки дисертаційної роботи доведені до рівня конкретних положень і рекомендацій, придатних для практичного застосування щодо вдосконалення вартісно-орієнтованого управління портфелем інвестиційних проектів у житловому будівництві. Наукові результати дисертаційного дослідження знайшли своє практичне застосування в акціонерних товариствах будівельної галузі, а саме: АТ «Трест Житлобуд-1» – упроваджено методичний підхід до управління матеріальними запасами підприємства з метою підвищення його вартості шляхом розробки інформаційної бази даних, розділи якої призначені для розрахунку оптимального розміру замовлення та оптимального розміру запасу на складі за кожною номенклатурою будівельного матеріалу, віднесеного до першої та другої групи за інтегрованим показником суттєвості. (м. Харків, довідка №05/520 від 12.02.2014р.); ПрАТ «Спецбудмонтаж» – запропоновано інтегрований критерій суттєвості виробничих запасів для їх систематизації з метою управління будівельним підприємством шляхом визначення питомої ваги витрат конкретного запасу в обсязі матеріальних витрат підприємства на створення активу, для виробництва якого він призначений, та характеру коефіцієнту залежності між обсягом запасів обраного активу та обсягом продукції, що може бути виготовлена із нього (м. Харків, довідка №325 від 15.04.2014 р.); ТДВ «Житлобуд-2» – Комплексна система заходів щодо визначення впливу оптимізації матеріальних запасів на вартість будівельного підприємства шляхом розрахунку коефіцієнта еластичності вартості підприємства від додаткових витрат на зберігання надлишків будівельних запасів (м. Харків, довідка №314 від 17.09.2012 р.).

Результати досліджень застосовуються в навчальному процесі кафедри Економічної кібернетики та управління економічною безпекою Харківського національного університету радіоелектроніки для викладання курсів «Економіка

підприємства», «Прикладні задачі моделювання економічних процесів», а також дипломному проектуванні (акт від 14.05.2014 р.).

Особистий внесок здобувача. Наукові результати, представлені в дисертаційній роботі, отримані автором самостійно. Із наукових публікацій, виданих у співавторстві, у дисертації використано лише ті ідеї та положення, що є результатом особистого дослідження здобувача.

Апробація результатів дослідження. Основні положення і наукові результати дисертаційного дослідження доповідалися та були схвалені на міжнародній науково-практичній конференції «Математическое моделирование процессов в экономике и управлении инновационными проектами (ММП-2013)» (м. Алушта, 09–15 вересня 2013 р.); міжнародній науково-практичній конференції «Информатика, математическое моделирование, экономика» (м. Смоленськ, 22 квітня 2011 р.); II міжнародній науково-практичній конференції «Инновационные процессы в социально-экономическом развитии» (м. Бобруйськ, 18 квітня 2012 р.); міжнародній науково-практичній конференції «Математичне моделювання процесів в економіці та управлінні інноваційними проектами (ММП-2014)» (м. Миколаїв, 16-19 вересня 2014 р.); міжнародній науково-практичній конференції «Економічний розвиток держави та регіонів в умовах трансформаційних змін» (м. Дніпропетровськ, 26-27 вересня 2014 р.)

Публікації. Основні положення і найважливіші результати дисертаційного дослідження автором опубліковано в 10 наукових працях, з яких 5 наукових статей у фахових виданнях, 5 тез доповідей конференцій, загальним обсягом – 2,8 ум.-друк. арк. Особисто автору належить 2,7 ум.-друк. арк.

Структура і обсяг роботи. Дисертація складається зі вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел з 204 найменувань на 22 сторінках, 4 додатки на 79 сторінках. Основний зміст роботи викладений на 160 сторінках комп'ютерного тексту, містить 20 рисунків і 20 таблиць.

ОСНОВНИЙ ЗМІСТ ДИСЕРТАЦІЙНОЇ РОБОТИ

У вступі обґрунтовано актуальність теми дисертаційної роботи, сформульовано мету, завдання, об'єкт та предмет дослідження, визначено наукову новизну отриманих результатів і їх практичне значення, подано дані про апробацію та публікації результатів дослідження.

У першому розділі «Концептуально-методичні основи формування системи управління матеріальними запасами будівельного підприємства за вартісно-орієнтованим підходом» визначено переваги і недоліки існуючих методологічних підходів до оцінки вартості підприємств, систематизовано етапи та змістовні елементи еволюції концепції вартісно-орієнтованого корпоративного управління; систематизовано чинники, що впливають на вартість підприємства, проаналізовано сутність поняття «запаси», досліджено існуючі підходи щодо їх

класифікації та управління ними, запропоновано інтегрований критерій суттєвості виробничих запасів будівельного підприємства для їх систематизації з метою управління.

У результаті аналізу існуючих методологічних підходів до оцінки вартості підприємства встановлено, що для підприємств із тривалим операційним циклом рекомендовано використовувати дохідний підхід, що пояснюється його застосуванні на грошових потоках. Методи, засновані на бухгалтерських показниках вказують на ретроспективний результат, який через велику розбіжність між періодами у часі отримання доходів та часі отримання фінансового результату не відображають реальний стан.

На основі досліджень систематизовано етапи та змістовні елементи еволюції концепції вартісно-орієнтованого корпоративного управління з метою виявлення нових проблем та відповідно нових задач щодо їх вирішення по мірі ускладнення процесів функціонування фінансового ринку та ринку корпоративного контролю. Розглянуто основні показники, що використовуються кожним із підходів, інформаційно-аналітичне забезпечення, необхідне для їх розрахунку.

В ході аналізу сутності поняття «запаси» встановлено два принципово різні підходи: запаси як матеріальний потік у певний проміжок часу і запаси як матеріальні цінності. Для управління запасами в першому значенні використовуються логістичні методи і визначається оптимальна кількість, для управління в другому значенні – пропонується використовувати вартісно-орієнтований підхід і визначати оптимальну їх вартість.

В роботі проаналізовано різні критерії класифікації матеріальних запасів. Процес управління будь-якими активами підприємства залежить від галузі, до якої воно належить та від рівня значущості певного запасу для результату діяльності бізнесу в цілому. Для вимірювання показника значущості для підприємства в роботі для класифікації запасів запропоновано інтегрований критерій суттєвості $F = f\langle Y, K \rangle$. За даним критерієм виробничі запаси поділяють на запаси із першим рівнем суттєвості, другим та третім. Рівень суттєвості виробничого запасу визначається відповідно двох критеріїв: питомої ваги (Y) витрат конкретного запасу в обсязі матеріальних витрат підприємства на створення активу, для виробництва якого він призначений; характеру коефіцієнту (K) залежності між обсягом запасів обраного активу та обсягом продукції, що може бути виготовлена із нього. В роботі визначено, що основними задачами аналізу забезпеченості матеріальних ресурсами та їх використання є визначення ступеню виконання плану матеріально-технічного постачання організації в розрізі обсягу, асортименту, комплектності та якості матеріальних ресурсів, що надійшли; контроль за виконанням норм запасів та норм витрачання матеріальних ресурсів; контроль за здійсненням організаційно-

технічних заходів, спрямованих на зниження складських запасів матеріалів та економію витрачання матеріальних ресурсів у процесі виробництва.

В результаті аналізу систематизовано моделі управління запасами підприємства, виявлено переваги та недоліки кожної з них (рис. 1). Встановлено, що всі системи управління запасами можна об'єднати у дві основні групи: системи з фіксованим розміром замовлення та системи з фіксованим інтервалом часу між замовленнями), які дозволяють вести облік поточного рівня запасів на складі, визначати розмір страхового запасу, розраховувати розмір замовлення, визначати інтервал часу між замовленнями.

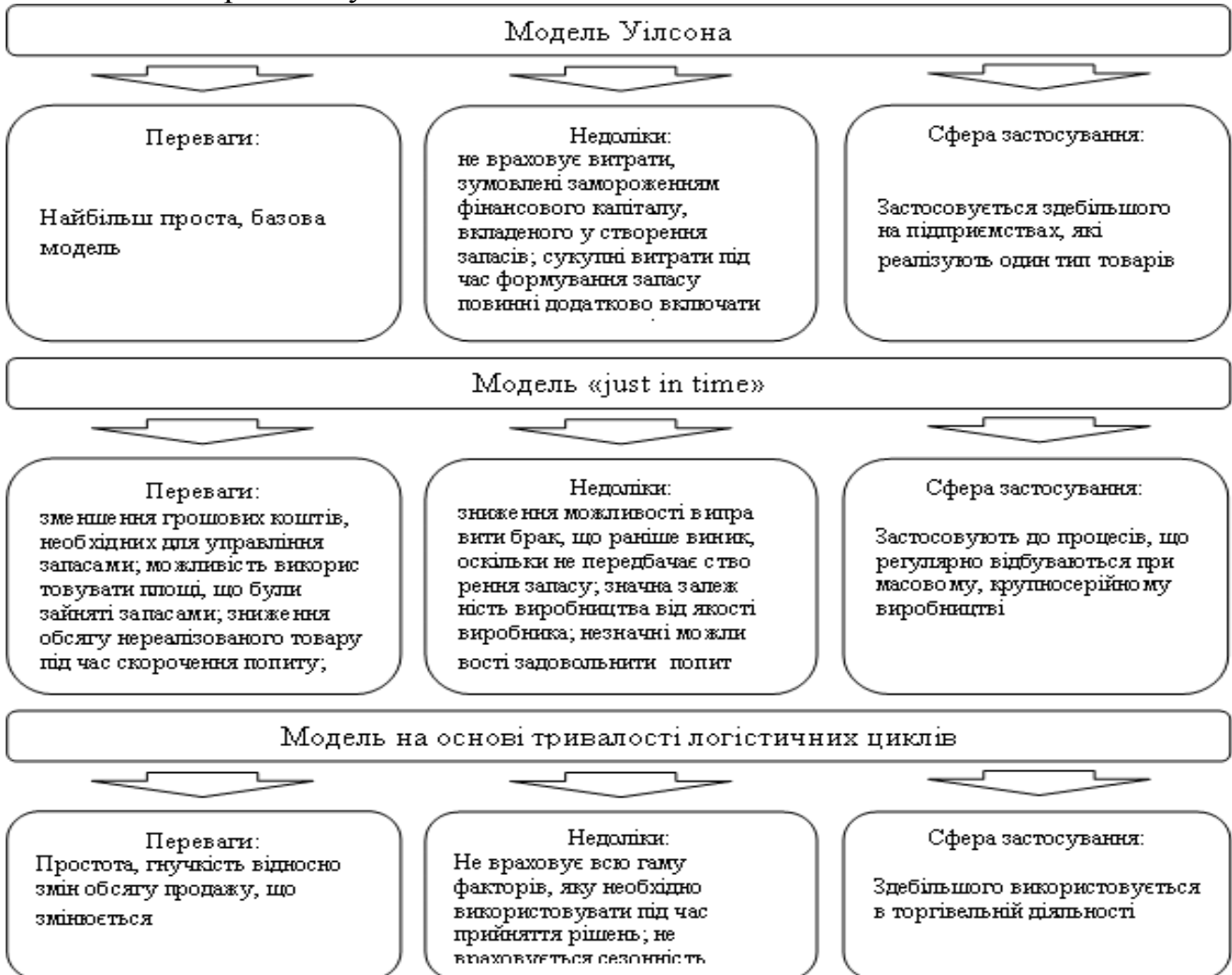

Рис. 1 – Систематизація моделей управління запасами (розроблено автором)

В роботі запропоновано для формування системи управління матеріальними запасами підприємства з метою підвищення його вартості використовувати певний алгоритм дій: класифікація запасів за рівнем суттєвості; аналіз стану виробничих запасів окремо за кожною групою; розробка нормативів для витрачання кожної з групи запасів, порівняння фактичних витрат із плановими; визначення взаємозв'язку між обсягом матеріальних запасів та плановим випуском продукції; визначення взаємозв'язку між обсягом грошових

та обсягом матеріальних потоків підприємства; розрахунок оптимального розміру запасів на певну дату.

У другому розділі «Аналіз стану і основних тенденцій розвитку будівельної галузі в Україні» проаналізовано тенденції та виявлено основні проблеми розвитку, динаміки та стану матеріальних запасів галузі як необхідний елемент для побудови системи вартісно-орієнтованого управління запасами підприємства.

За результатами аналізу показників фінансового стану будівельної галузі встановлено: зменшення коефіцієнту загальної ліквідності протягом чотирьох останніх років при збереженні достатньо високого його значення для покриття більш ніж на 100% поточних зобов'язань; чистий оборотний капітал галузі має позитивне значення з 1990 по 2012 р., за винятком 1996 – 1998 рр., що свідчить про можливість сплачувати свої поточні зобов'язання та розширювати подальшу діяльність. Результати дослідження коефіцієнту автономії з 1990 р. вказують, що найвище його значення спостерігалось у 1998 р. і становило 70%, після чого поступово зменшувалось з кожним роком та у 2012 р. значення склало 11%. Така тенденція свідчить про зменшення фінансової стійкості підприємств галузі, більше залучення позикових коштів для фінансування діяльності та залежності від кредиторів, а відповідно і від грошово-кредитної політики держави. Коефіцієнт фінансування зростав з 1998 р. та у 2012 р. становив 7,84, що також вказує на негативну тенденцію розвитку. Динаміка коефіцієнту забезпечення власними оборотними коштами є неоднозначною, один – два роки зростання, один – три роки падіння. Протягом 23 років значення коефіцієнту не перевищувало 37%, в 2012 р. – становив 5%, що свідчить про недостатню забезпеченість підприємств оборотними коштами. Динаміка коефіцієнту маневреності власного капіталу також носить циклічний характер та у 2012р. тільки 28% власного капіталу використовується для фінансування поточної діяльності. Коефіцієнти оборотності активів, дебіторської заборгованості, власного капіталу та запасів зменшились за п'ять останніх років.

Проведений аналіз сукупних активів будівельної галузі вказує на «легку» структуру активів. Середнє співвідношення між необоротними та оборотними активами з 1992 р. до 2013 р. становить 40% до 60% з переважанням оборотних. В структурі оборотних активів переважає дебіторська заборгованість та протягом останніх десяти років зберігається на рівні 57-63% від загальної вартості оборотного капіталу. Друге місце належить запасам, вартість яких протягом десяти років становить 20-23%. Третє місце в структурі відведено поточним інвестиціям, які становлять близько 10% від вартості оборотного капіталу і вказує на можливість підприємств вкладати певну суму коштів основної діяльності у фінансові активи з метою примноження результату діяльності та певну форму залучення коштів від населення. В структурі пасивів підприємств

галузі переважає позиковий капітал, який зростає з 54,3% у 1992 р. до 88,7% у 2012 р. Позитивною є тенденція зростання довгострокових зобов'язань в структурі позикового капіталу з 0,7% у 1992 р. до 23,3% у 2012 р. Динаміка співвідношення дебіторської і кредиторської заборгованості підприємств протягом 1992 – 2013 років є однозначною: переважання кредиторської заборгованості над дебіторською. Це вказує на те, що підприємства будівельної галузі користуються безкоштовно коштами підприємств інших галузей значно в більшій мірі, ніж надають у користування власні кошти. В структурі власного капіталу галузі протягом десяти останніх років переважає статутний капітал.

В ході дослідження динаміки обсягів виконаних будівельних робіт та введеного в експлуатацію житла визначена її неоднозначність: періоди зростання чергуються з періодами зменшення обсягів. Введення в експлуатацію житла збільшилось починаючи з 2000 р. до 2013 р. більше ніж у 2 рази – з 5558 тис. м² до 11217,2 тис. м². Кількість збудованих квартир збільшилися з 63 тис. у 2000 р. до 91 тис. у 2012 р. Кількість збудованих квадратних метрів збільшилась з 0,113 м². на одну особу у 2000 р. до 0,237 м² – у 2012 р. В роботі розглянуто співвідношення обсягів виконаних робіт і обсягів введеного в експлуатацію житла (Рис. 2):

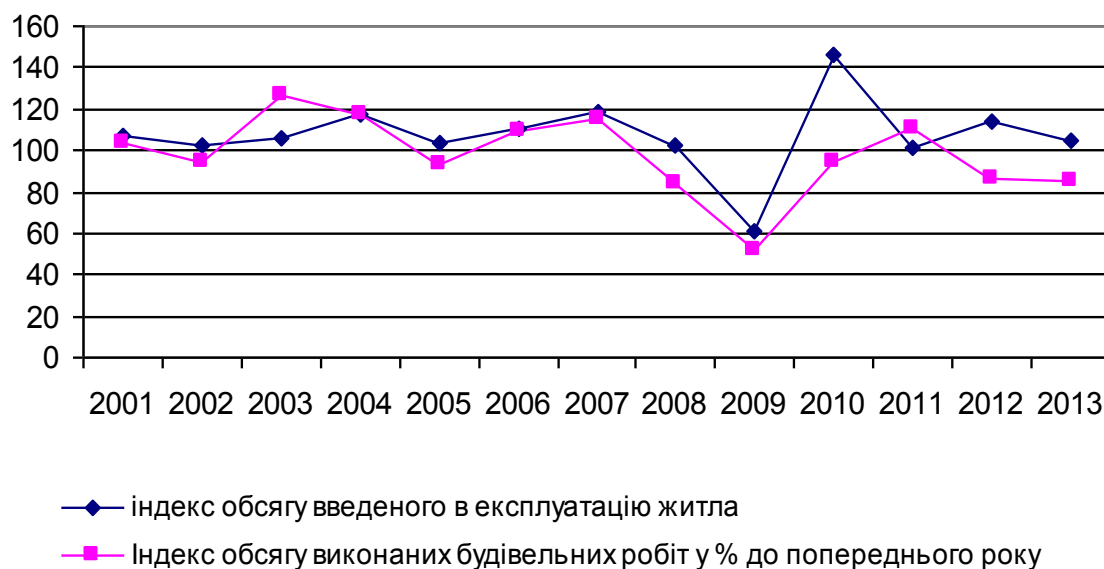

Рис. 2 – Динаміка обсягів виконаних будівельних робіт у % до попереднього року та обсягів введеного житла до попереднього року (розроблено автором)

В ході аналізу встановлено, що частка збиткових підприємств галузі поступово збільшується з 2007 р. та за 2013 р. становить 45,6%. Рентабельність діяльності в 2012 та за 9 місяців 2013 р. має від'ємне значення -0,1% та -1,3% відповідно. За 14 останніх років найбільше значення рентабельності операційної діяльності будівельних підприємств було у 2001 р. та становило 3,5%. Кількість незавершених житлових будівель протягом семи років зменшується з 5793

одиниці - на початок 2006 р. до 3731 одиниць на початок 2013 р. Найбільша кількість незавершеного будівництва протягом 2006 – 2013 рр. знаходиться на території Донецької та Харківської областей.

На основі дослідження встановлено зростання кількості будівельних підприємств з 21716 у 2000 р. до 34077 у 2012 р., розширення роботи на ринку будівництва фізичних осіб-підприємців, кількість яких у 2012 р. становила 32,9% від загальної кількості суб'єктів господарювання на ринку. Кількість робітників, зайнятих у будівельній галузі зменшилась з 697 тис. осіб у 2000 р. до 411,1 тис. осіб у 2012 р., що при одночасному збільшенні обсягів виконаних будівельних робіт вказує на збільшення продуктивності праці та використанні нових технологій.

У роботі проведено аналіз будівельної галузі на мікрорівні на прикладі чотирьох підприємств: АТ «Трест Житлобуд-1» (м. Харків), ТДВ «Житлобуд-2» (м. Харків), ПрАТ «Спецбумонтаж» (м. Харків), АТ ХК «Київміськбуд-1» (м. Київ). В ході проведених розрахунків встановлено переважання позикового капіталу в структурі пасивів підприємств, значна частка запасів у складі оборотних активів, низький рівень їх рентабельності.

У третьому розділі «Формування системи управління матеріальними запасами підприємства з метою підвищення його вартості» розроблено методичний підхід до управління матеріальними запасами підприємства за вартісно-орієнтованою моделлю (рис. 3), досліджено залежність між відхиленням запасів компанії від оптимального значення та вартістю будівельного підприємства.

Підготовчим етапом при побудові системи управління запасами є їх класифікація на кластери відповідно до ролі у процесі виробництва, яка проводиться на підставі даних аналізу балансу підприємства, реєстрів обліку запасів, облікової політики, даних інвентаризації підприємства. Результати поверхневого дослідження запасів будівельних підприємств (на підставі балансу) вказують на наявність наступних груп: незавершене виробництво, товари, виробничі запаси. Результати більш детального аналізу (на підставі облікових реєстрів) свідчать можливість розподілу групи «незавершене виробництво» на 3 групи: власне незавершене виробництво (капіталізовані витрати підприємства на будівництво об'єктів, що не здані в експлуатацію), незавершене виробництво (квартири) - капіталізовані витрати на об'єкти, які введено в експлуатацію, та на які отримано акт державної комісії про готовність; напівфабрикати - бетон, будівельний розчин, вікна, двері, блоки, вся продукція, що виготовляється виробничими підрозділами товариства. Першим етапом є систематизація виробничих запасів за інтегрованим критерієм суттєвості $F = f\langle Y, K \rangle$, що складається з питомої ваги витрат конкретного запасу в обсязі матеріальних витрат підприємства на створення активу, для виробництва якого він призначений, та коефіцієнту залежності між обсягом запасів обраного активу та обсягом продукції, що може бути виготовлена із нього. Для цього всі

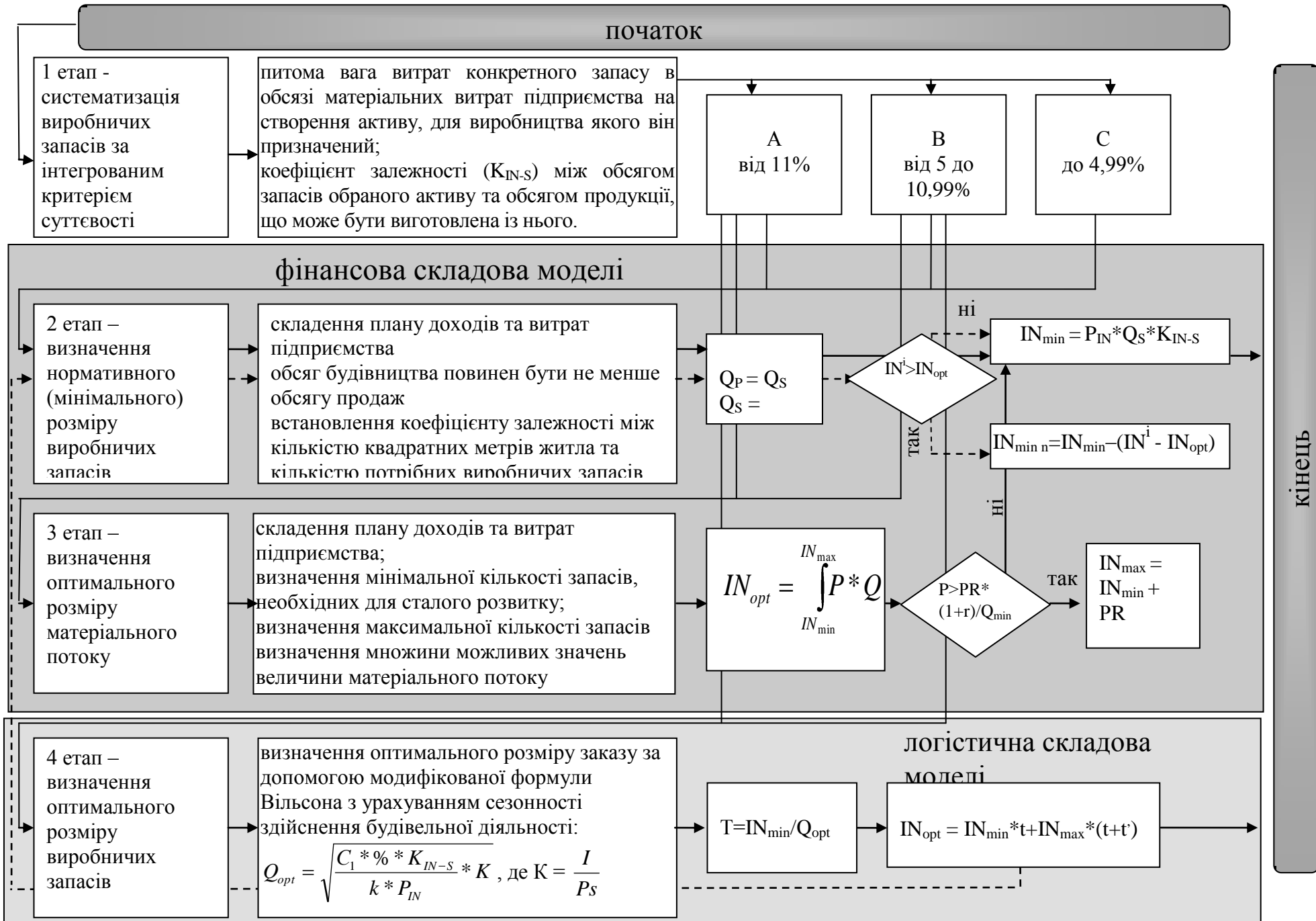

Рис. - 3 Методичний підхід до управління матеріальними запасами будівельних підприємств за вартісно-орієнтованою моделлю (розроблено автором)

будівельні матеріали товариства згруповано у 18 змістовних груп відповідно до їх характеристик та призначення. В ході аналізу встановлено також характер коефіцієнту залежності між обсягом запасів обраного активу та обсягом продукції, що може бути виготовлена із нього (який може вказувати на прямопропорційну залежність та непрямую пропорційну залежність).

Другим етапом є визначення мінімального (нормативного) розміру виробничих запасів. На даному етапі складається бюджет реалізації продукції на наступні два роки (відповідно до тривалості операційного циклу підприємства). Для забезпечення сталого розвитку підприємства необхідно забезпечувати, щоб темпи здійснення будівельної діяльності не були нижче, ніж темпи продажу продукції будівництва. Відповідно до прогнозованого доходу від реалізації квартир та очікуваної ціни продажу квадратного метра, можливо розрахувати кількість квадратних метрів, що буде продаватися кожного місяця протягом періоду, що аналізується. Застосовуючи нормативний коефіцієнт залежності кількості запасів від кількості квадратних метрів, які необхідно побудувати, розраховується мінімальна (нормативна) кількість запасів (IN_{min}):

$$IN_{min} = P_{IN} * Q_S * K_{IN-S}, \text{ де}$$

P_{IN} – ціна конкретного виду запасу,

Q_S – кількість квадратних метрів житла, що необхідно побудувати,

K_{IN-S} – нормативний коефіцієнт залежності кількості конкретного виду матеріальних цінностей від кількості квадратних метрів.

Третім етапом є визначення оптимального розміру матеріального потоку відповідно до плану доходів та витрат підприємства із використанням методу дисконтованих грошових потоків. Дохідна частина плану містить інформацію про заплановані надходження грошових коштів відповідно до підписаних договорів. Витратна частина відображує кошторисну собівартість всіх проектів підприємства за видами витрат та витрати, пов'язані з забезпеченням діяльності підприємства, для чого використовуються дані підписаних кредитних договорів підприємства із відповідними до них графіками погашення кредитного тіла та зобов'язань за відсотками за користування кредитами, підписаних договорів на обслуговування випуску та обігу цінних паперів, необхідних для забезпечення реалізації проектів будівництва, а також інформація про податкові платежі, розраховані відповідно до прогнозованих обсягів реалізації та плати за користування відповідними земельними ділянками. Розмір матеріального потоку визначено як результат різниці між запланованим обсягом надходжень та сумою коштів, витраченою на інші статті. Для з'ясування максимальної вартості матеріального потоку в роботі запропонована наступна формула:

$$IN_{opt} = \int_{IN_{min}}^{IN_{max}} P * Q, \quad (1)$$

$$\text{де } IN_{\max} = IN_{\min} + PR, P > PR * (1+r) / Q_{\min}, \quad (2)$$

де r - ставка за банківським депозитом на відповідний строк,
 PR – прибуток,
 P – ціна даного виду матеріалу.

Описані вище три етапи управління матеріальними запасами здійснюються для всіх матеріальних ресурсів незалежно від групи, до якої вони належать. Перехід до четвертого етапу здійснюється для запасів груп А і Б за інтегральним критерієм суттєвості; для запасів, віднесених за рівнем суттєвості до групи С, – даний етап не потрібен, оскільки вартість кожного виду запасу, віднесеного до даної групи настільки незначна, що будь-які витрати на їх зберігання або транспортування для переміщення між об'єктами чи зі складу є несуттєвими для впливу на вартість підприємства.

Четвертим етапом є визначення оптимального розміру виробничих запасів підприємства. Для вирішення даної задачі великою кількістю економістів пропонується використовувати формулу Вільсона. Враховуючи такі особливості будівельної галузі як велика тривалість операційного циклу, внаслідок чого підвищення ризику інфляції цін на будівельні матеріали, та сезонні коливання у виробництві, отриманні доходів та використанні матеріальних ресурсів, в роботі модифіковано формулу Вільсона шляхом введення додаткового коефіцієнту (K), що враховує сезонність здійснення будівельної діяльності:

$$Q_{opt} = \sqrt{\frac{C_1 * \% * K_{IN-S} * K}{k * P_{IN}}}, \quad (3)$$

де $K = \frac{I}{P_S}$, Q_{opt} - оптимальний розмір замовлення, C_1 – вартість виконання замовлення матеріальних запасів, $\%$ - питома вага обраного виду матеріальних запасів у загальній вартості запасів, що замовляються протягом визначеного періоду, k – ставка витрат на зберігання певного матеріального запасу до ціни придбання такого запасу, P_{IN} – ціна обраного виду матеріальних запасів, I – дохід від реалізації квартир за період, P_S – середня ціна квадратного метра житла за період.

Вартість виконання замовлення матеріальних запасів (C_1) в роботі оцінена за розміром витрат підприємства на утримання відділу виробничо-технічної комплектації, який займається збором інформації про необхідний обсяг матеріальних ресурсів, здійснює пошук постачальників, підписання з ними договорів, організовує доставку придбаних матеріалів на об'єкти. До складу таких витрат входять витрати на оплату праці робітників відділу, нарахування соціальних внесків на таку заробітну плату, витрати на утримання основних засобів, необхідних для здійснення роботи відділу, в тому числі їх амортизація, канцтовари для робітників та інші витрати відділу. Витрати на зберігання певного запасу оцінюються за розміром збитку від заморожування капіталу,

вкладеного у нього, відсотку заробітної плати сторожів на об'єктах будівництва, втрат від природного убутку.

Після визначення оптимального розміру замовлення розраховано кількість днів, через яку оптимально здійснювати поставку, мінімізуючи витрати на зберігання, замовлення та транспортування запасів:

$$T = Q_{\min} / Q_{\text{opt}} \quad (4)$$

Розраховано оптимальний запас матеріальних цінностей за формулою:

$$IN_{\text{opt}} = IN_{\min} * t + IN_{\max} * (t + t'), \quad (5)$$

де t' – кількість днів можливої затримки поставки запасів.

Другий та третій етапи алгоритму відносяться до фінансової складової моделі, тобто дають можливість оптимізувати матеріальні потоки підприємства за критерієм максимізації вартості підприємства та використовуються вищим керівництвом компанії, четвертий етап – до логістичної, тобто дає можливість управляти запасами безпосередньо робітникам відділів постачання та використання матеріальних цінностей.

Основним результатом дисертаційного дослідження є розробка та практична реалізація методичного підходу до управління матеріальними запасами будівельних підприємств за вартісно-орієнтованою моделлю. Особливістю вказаної моделі є змога враховувати чинники, що впливають на вартість запасів підприємства, з одного боку, та впливати на вартість підприємства загалом, обираючи оптимальний розмір запасу на певну дату або окремого замовлення, – з іншого.

ВИСНОВКИ

У дисертаційній роботі вирішено важливе науково-практичне завдання теоретико-методичного обґрунтування та розробки практичних рекомендацій щодо вартісно-орієнтованого управління матеріальними запасами будівельного підприємства з метою підвищення його вартості. У процесі проведення дослідження отримано такі теоретичні і практичні результати:

1. Систематизовано етапи та змістовні елементи еволюції концепції вартісно-орієнтованого корпоративного управління: проаналізовано визначення поняття «вартість», що пропонується різними авторами на відповідних етапах розвитку концепції; визначено основні показники для вимірювання вартості, що застосовуються у відповідності до кожного підходу.

2. Проаналізовано наявні підходи до управління вартістю підприємства, визначено припущення, переваги, недоліки кожного підходу. За результатами аналізу визначено, що ринковий підхід є недоцільним для оцінки вартості підприємств України через відсутність розвиненого фондового ринку, витратних підхід – рекомендовано використовувати для невиробничих підприємств із коротким операційним циклом, для будівельних підприємств пропонується використовувати дохідний підхід із використанням методу дисконтованих

грошових потоків для можливості нівелювання різниці між періодами реалізації продукції та фактичного отримання прибутків за результатами діяльності. За результатами аналізу різних підходів визначено основні чинники, що впливають на вартість підприємства, зокрема вагомий внесок такого чиннику як вартість та оборотність запасів.

3. Аналіз основних моделей управління запасами дозволив виявити припущення, переваги й недоліки кожної з них, визначити оптимальну сферу застосування: моделі «just in time» – до процесів, що регулярно відбуваються при масовому, крупносерійному виробництві; моделі на основі тривалості логістичних циклів – здебільшого для торговельних підприємств; формулу Вільсона – для підприємств, які реалізують один тип товарів. Для будівельних підприємств в роботі запропоновано модифікувати формулу Вільсона шляхом введення додаткового коефіцієнту, що враховує сезонність здійснення будівельної діяльності та довгостроковість операційного циклу.

4. За результатами проведеного дослідження встановлено, що процес управління будь-якими активами підприємства залежить від галузі, до якої воно належить та від рівня значущості певного запасу для результату діяльності бізнесу в цілому. Для вимірювання показника значущості для підприємства в роботі для класифікації запасів запропоновано критерій суттєвості. За даним критерієм виробничі запаси поділяють на запаси із першим рівнем суттєвості, другим та третім. Рівень суттєвості виробничого запасу визначений відповідно двох критеріїв: питомої ваги витрат конкретного запасу в обсязі матеріальних витрат підприємства на створення активу, для виробництва якого він призначений; характеру коефіцієнта залежності між обсягом запасів обраного активу та обсягом продукції, що може бути виготовлена із нього.

5. Результати дослідження особливостей та сучасних тенденцій розвитку будівельної галузі України на макро- та мікрорівні свідчать про високу залежність галузі від позикових коштів, а відповідно і від кредитної політики держави. Ліквідність підприємств галузі знижується протягом десяти останніх років, проте активів вистачає для покриття власних зобов'язань. Кількість робітників, зайнятих у будівельній галузі зменшилась, що при одночасному збільшенні обсягів виконаних будівельних робіт вказує на збільшення продуктивності праці та використанні більш ефективних технологій. В структурі витрат підприємств галузі найбільшу питому вагу займають матеріальні витрати, в структурі оборотних активів галузі друге місце займають запаси, що використано в роботі з метою впливу на вартість підприємства.

6. Розроблено методичний підхід до управління матеріальними запасами за вартісно-орієнтованою моделлю, який передбачає систематизацію виробничих запасів за інтегрованим критерієм суттєвості; визначення мінімального (нормативного) розміру виробничих запасів; визначення оптимального розміру

матеріального потоку відповідно до плану доходів та витрат підприємства із використанням методу дисконтованих грошових потоків; визначення оптимального розміру виробничих запасів підприємства та оптимального замовлення запасів, для чого пропонується використовувати формулу Вільсона, модифіковану для будівельних підприємств із врахуванням таких особливостей галузі як велика тривалість операційного циклу, внаслідок чого підвищення ризику інфляції цін на будівельні матеріали, та сезонні коливання у виробництві, отриманні доходів і використанні матеріальних ресурсів. Особливістю вказаного підходу є змога враховувати будь-які чинники, що впливають на вартість запасів підприємства, з одного боку, та впливати на вартість підприємства загалом, обираючи оптимальний розмір запасу на певну дату або окремого замовлення, – з іншого.

7. В роботі досліджено залежність між відхиленням запасів компанії від оптимального значення та вартістю будівельного підприємства. Для визначення величини впливу даного фактору розглянуто еластичність вартості компанії від його зміни, що демонструє на скільки відсотків зміниться оцінка вартості підприємства, якщо досліджуваний фактор вартості за інших рівних умов зміниться на 1%. Проведені розрахунки вказують, що незначне перевищення матеріальних запасів над їх оптимальною величиною призводить до значних втрат вартості компанії, а отже потребує постійного посиленого контролю за їх станом. Використання даного співвідношення покладено в основу формування системи управління матеріальними запасами будівельного підприємства з метою підвищення його вартості.

СПИСОК ОПУБЛІКОВАНИХ ПРАЦЬ ЗА ТЕМОЮ ДИСЕРТАЦІЇ

Наукові праці, в яких опубліковані основні наукові результати дисертації

1. Бесараб Д. А. Процес управління вартістю компанії: основні етапи еволюції концепції / Д. А. Бесараб, А. В. Зубенко // Вісник Одеського національного університету. Економіка. Том 19. Випуск 3/2. – Одеса, 2014. – С. 16-19. *(особистий внесок: систематизовано етапи та змістовні елементи еволюції концепції вартісно-орієнтованого корпоративного управління).*
2. Бесараб Д. А. Адаптація та удосконалення АВС-класифікації запасів для будівельної галузі / Д. А. Бесараб // Коммунальное хозяйство городов: научн.-техн. сб. Вып. 113. – К.: Техніка, 2014. – С. 235–239.
3. Бесараб Д. А. Моделі управління запасами підприємства в системі вартісно-орієнтованого управління / Д. А. Бесараб // Економіка і регіон: науковий вісник. №3(46). – Полтава, 2014. – С. 89-93.
4. Бесараб Д. А. Сучасні тенденції та проблеми розвитку будівельної галузі в Україні / Д. А. Бесараб // Науковий вісник ХДУ. Серія «Економічні науки». Випуск 7. Частина 2. – Херсон, 2014. – С. 130-133.

Праці у наукових періодичних виданнях інших держав або у виданнях України,
які включені до міжнародних наукометричних баз

5. Бесараб Д. А. Методологічний підхід до управління матеріальними запасами будівельного підприємства за вартісно-орієнтованою моделлю / Д. А. Бесараб // Інноваційна економіка: науково-виробничий журнал. №4(53). Тернопіль, 2014. – С.18-27.

Опубліковані праці апробаційного характеру

6. Бесараб Д. А. Оценка возможностей применения различных методов для анализа экономических процессов / В. А. Тимофеев, О. В. Гамрецкая, Д. А. Бесараб // Информатика, математическое моделирование, экономика: сборник научных статей по итогам Международной научно-практической конференции; 22 апреля 2011 г. – Смоленск. – 2011 г. – С. 164-169.

7. Бесараб Д. А. Предпосылки и направления совершенствования ресурсного обеспечения предприятия / В. В. Кирий, В. А. Тимофеев, Д. А. Бесараб // Инновационные процессы в социально-экономическом развитии: материалы II международной научно-практической конференции; 18 апреля 2012 г. – Бобруйск. – 2012 г. – С. 270-271.

8. Бесараб Д. А. Управление запасами строительной организации в условиях неопределенности / В. А. Тимофеев, Д. А. Бесараб // Математическое моделирование процессов в экономике и управлении инновационными проектами (ММП-2013): тезисы докладов международной научно-практической конференции; 9-15 сентября 2013 г. – Алушта. – 2013. – С. 24.

9. Бесараб Д. А. Фінансово-технічний аудит як інструмент управління будівельними проектами / Д. А. Бесараб, М. В. Кемечеджиева // Математичне моделювання процесів в економіці та управлінні інноваційними проектами (ММП-2014): тези доповідей міжнародної науково-практичної конференції; 16-19 вересня 2014 р. – Миколаїв. – 2014. – С. 84.

10. Бесараб Д. А. Оптимізація матеріальних запасів як фактор впливу на вартість будівельного підприємства / Д. А. Бесараб // Економічний розвиток держави та регіонів в умовах трансформаційних змін: тези доповідей міжнародної науково-практичної конференції; 26-27 вересня 2014 р.- Дніпропетровськ. 2014. – С.8.

АНОТАЦІЯ

Бесараб Д. А. Формування системи вартісно-орієнтованого управління матеріальними запасами підприємств будівельної галузі. – Рукопис.

Дисертація на здобуття наукового ступеня кандидата економічних наук за спеціальністю 08.00.04 – економіка та управління підприємствами (за видами

економічної діяльності). – Харківський національний університет радіоелектроніки, Харків, 2015.

Дисертаційна робота присвячена актуальним проблемам управління матеріальними запасами з метою підвищення вартості підприємства. Розроблено методичний підхід до управління матеріальними запасами будівельного підприємства за вартісно-орієнтованою моделлю, реалізація якого передбачає проходження чотирьох послідовних етапів в межах двох змістових складових – фінансової та логістичної; удосконалено класифікацію матеріальних запасів будівельного підприємства шляхом введення інтегрованого критерію суттєвості виробничих запасів; удосконалено формулу Вільсона шляхом введення коефіцієнту сезонності, що враховує велику тривалість операційного циклу, а відповідно і ризик інфляції цін на будівельні матеріали, сезонні коливання у виробництві, отриманні доходів і використанні матеріальних ресурсів. Запропоновано систему управління матеріальними запасами будівельного підприємства з метою підвищення його вартості на основі встановленого співвідношення між відхиленням існуючого розміру запасів від оптимального розміру та вартістю будівельного підприємства.

Ключові слова: вартісно-орієнтоване управління, матеріальні запаси, оптимальний розмір матеріальних запасів, методичний підхід до управління запасами в будівництві.

АННОТАЦИЯ

Бесараб Д. А. Формирование системы стоимостно-ориентированного управления материальными запасами предприятий строительной отрасли.– Рукопись.

Диссертация на соискание ученой степени кандидата экономических наук по специальности 08.00.04 – экономика и управление предприятиями (по видам экономической деятельности). – Харьковский национальный университет радиоэлектроники, Харьков, 2015.

Диссертационная работа посвящена актуальным проблемам управления материальными запасами с целью повышения стоимости предприятия. В работе систематизированы этапы эволюции концепции стоимостно-ориентированного управления, проанализированы подходы к управлению стоимостью предприятия, выявлены их преимущества и недостатки, исследованы основные модели управления запасами. В ходе исследования установлено, что процесс управления какими-либо активами предприятия зависит от отрасли, к которой оно относится и от уровня существенности определенного актива для результатов деятельности бизнеса в целом. Для измерения показателя существенности определенного материала для предприятия предложено использовать интегрированный критерий существенности производственных запасов, в соответствии с которым они

подразделяются на три группы. Уровень существенности зависит от удельного веса расходов конкретного запаса в объеме материальных расходов предприятия на создание актива, для производства которого он предназначен, а также от характера коэффициента зависимости между объемом запасов выбранного актива и объемом продукции, которая может быть из него изготовлена. Разработан методический подход к управлению материальными запасами строительного предприятия по стоимостно-ориентированной модели, реализация которого предусматривает прохождение четырех последовательных этапов в пределах двух смысловых составляющих – финансовой и логистической. Усовершенствована формула Вильсона путем ввода коэффициента сезонности, который учитывает большую длительность операционного цикла, а соответственно и риск инфляции цен на строительные материалы, сезонные колебания в производстве, получении доходов и использовании материальных ресурсов. Исследована взаимосвязь между отклонением запасов от оптимального значения и стоимостью строительного предприятия. Для определения величины данного фактора рассмотрен показатель эластичности стоимости компании от его изменения.

Ключевые слова: стоимостно-ориентированное управление, материальные запасы, оптимальный размер материальных запасов, методический подход к управлению запасами в строительстве.

ANNOTATION

BESARAB D. A. Formation of the value-oriented inventory management of construction enterprises. – Manuscript.

Dissertation for the Scientific Degree of Candidate of Sciences (Economics), specialty 08.00.04 - economics and management of enterprises (according to the types of economic activity). – Kharkiv National University of Radio Electronics, Kharkiv, 2015.

The dissertation is devoted to actual problems of inventory control for business value maximizing. The methodical approach to the inventories management of construction company by value-based model is developed, it involves passing the four successive stages within the two semantic components - financial and logistics. Inventories classification of construction enterprises is improved by introducing integrated materiality of inventory. The Wilson formula is improved by entering the seasonal coefficient, which takes into account very long operating cycle, and therefore the risk of inflation in the prices of construction materials, seasonal fluctuations in production, income generation and the use of material resources. The system of inventory control of construction company for its value increasing is proposed and it is based on the established correlation between the deviation of the existing reserves from the optimal size and cost of the construction company.

Keywords: value-based management, stock of materials, optimal quantity of materials stock, methodical approach to the inventories management in the building sector.

БЕСАРАБ ДЕНИС АНДРІЙОВИЧ

ФОРМУВАННЯ СИСТЕМИ УПРАВЛІННЯ МАТЕРІАЛЬНИМИ
ЗАПАСАМИ БУДІВЕЛЬНОГО ПІДПРИЄМСТВА З МЕТОЮ
ПІДВИЩЕННЯ ЙОГО ВАРТОСТІ

08.00.04 – економіка та управління підприємствами
(за видами економічної діяльності)

Автореферат
дисертації на здобуття наукового ступеня
кандидата економічних наук

Відповідальний за випуск:

д.т.н., проф. В.І. Торкатюк

Підп. до друку 03.02.2015
Друк на різнографі
Зам. № 9756

Формат 60x84 1/16
Ум. друк. арк. 1,9
Тираж 100 пр.

Видавець і виготовлювач:
Харківський національний університет міського господарства
імені О. М. Бекетова, вул. Революції, 12, Харків, 61002
Електронна адреса: rectorat@kname.edu.ua
Свідоцтво суб'єкта видавничої справи:
ДК № 4705 від 28.03.2014